

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2017-05-10
Stockholm

Mål nr
P 11221-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-11-30 i mål nr P 1032-16, se bilaga A

KLAGANDE

Ronneby kommun

MOTPART

1. CK

2. HK

SAKEN

Detaljplan för fastigheten XX m.fl. i Ronneby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Kommunfullmäktiges i Ronneby kommun beslut den 24 september 2015, dnr 2015-000221 214, § 230, att anta detaljplan för fastigheten XX m.fl. i Ronneby kommun endast avseende planbestämmelsen a₃. Beslutet att anta detaljplanen fastställs i övrigt.

Dok.Id 1337817

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Ronneby kommun har yrkat

- i första hand att beslutet att anta detaljplanen ska fastställas,
- i andra hand att beslutet att anta detaljplanen ska fastställas med undantag för planbestämmelsen ”a₃”,
- i tredje hand att beslutet att anta detaljplanen ska fastställas med undantag för bryggområde ”D”, och
- i fjärde hand att den överklagade domen ska upphävas och att detaljplaneärendet ska återförvisas tillbaka till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

CK och **HK** har bestritt Ronneby kommuns samtliga yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Ronneby kommun har vidhållit vad kommunen anfört i underinstanserna med bl.a. följande tillägg:

Den instans som ska överpröva ett beslut att anta en detaljplan ska endast pröva om beslutet strider mot någon rättsregel som en klagande har angett eller som framgår av omständigheterna. Av rättspraxis framgår att den överprövande instansens möjlighet till officialprövning är mycket begränsad. Av **CK** och **HK** överklagande till mark- och miljödomstolen framgår inte att de har invänt mot detaljplanebestämmelsen ”a₃”. Mark- och miljödomstolen borde således aldrig ha prövat planbestämmelsens laglighet.

Detaljplanebestämmelsen ”a₃” är tydlig. Det finns ingen rättspraxis om att en planbestämmelse likt den nu aktuella inte skulle vara tillåten. Länsstyrelsen har i sin granskning inte invänt mot planbestämmelsen. Det finns alltså inget skäl till att upphäva detaljplanen på grund av detaljplanebestämmelsen ”a₃”.

Om Mark- och miljööverdomstolen skulle finna att det var riktigt att pröva och upphäva detaljplanen med anledning av detaljplanebestämmelsen ”a₃”, medges att bestämmelsen tas bort.

CK och **HK** har vidhållit vad de anfört i underinstanserna med bl.a. följande tillägg:

Det stämmer inte att mark- och miljödomstolen ex officio har prövat lagligheten av detaljplanebestämmelsen ”a₃”. De har vid flera tillfällen invänt mot allt rörande bryggområde ”D”, däribland den aktuella planbestämmelsen. Det finns inget krav på att en klagande ska ange ett uttryckligt lagrum och det framgår av deras överklagande till mark- och miljödomstolen att det bl.a. är möjligheten att villkora ett bygglov med en lagligförklaring som har avsetts. Mark- och miljödomstolens bedömning att planbestämmelsen strider mot lag är riktig.

Enligt praxis och gällande lagstiftning är det inte möjligt att efter kommunens medgivande fastställa delar av en helt upphävd plan. Därutöver torde ett sådant förfarande i det aktuella fallet vara mycket olämpligt. Om Mark- och miljööverdomstolen finner att det finns skäl att fastställa planen med undantag för antingen detaljplanebestämmelsen ”a₃” eller för bryggområde ”D”, bör ärendet återförvisas till mark- och miljödomstolen för ny prövning. Eftersom planen upphävdes av mark- och miljödomstolen fanns det ingen anledning för dem att överklagan domen. Om detaljplanen nu fastställs av Mark- och miljööverdomstolen, förlorar de rätten att få de omständigheter som mark- och miljödomstolen inte fann utgöra skäl för att upphäva planen prövade i överrätt.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Som mark- och miljödomstolen funnit får planarbetet anses ha påbörjats efter att plan- och bygglagen (2010:900), PBL, trätt i kraft och att det därför är denna lag som ska tillämpas i målet.

En överprövande instans kan endast i uppenbara fall ex officio ingripa mot beslut som fattas i strid mot någon rättsregel (se rättsfallet MÖD 2012:31). Planbestämmelsen a₃ anger att bygglov inte får ges förrän intilliggande utfyllnad inklusive bryggfundament och båtramp har lagligförklarats. CK och HK har i sitt överklagande till mark- och miljödomstolen anfört bl.a. att småbåtshamnen är villkorad med prövning i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen finner inte att mark- och miljödomstolen har prövat frågan om detaljplanebestämmelsen a₃ ex officio. CK och HK har nu i Mark- och miljööverdomstolen bekräftat att deras invändning i mark- och miljödomstolen mot planbestämmelserna för bryggområde ”D” även omfattat möjligheten att i en detaljplan bestämma att bygglov endast får ges om lagligförklaring har skett. Det finns därför inte hinder mot att pröva planbestämmelsen i målet.

En domstol som överprövar ett beslut om antagande av en detaljplan kan som huvudregel endast fastställa eller upphäva beslutet i dess helhet (se 13 kap. 17 § andra stycket PBL). Om kommunen har medgett det, får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt.

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att planbestämmelsen a₃ strider mot 4 kap. 14 § PBL. Det finns därför i och för sig förutsättningar att upphäva beslutet att anta planen. Detta ställningstagande innebär att kommunens förstahandsyrkande i Mark- och miljööverdomstolen inte kan bifallas. Kommunen har dock i andra hand yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska fastställas med undantag för planbestämmelsen a₃. Kommunen har alltså samtyckt till att planbestämmelsen a₃ upphävs i den situationen, förutsatt att planbeslutet i övrigt fastställs. Det som CK och HK har anfört beträffande detaljplanen utgör enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning inte

skäl att upphäva beslutet att anta planen av någon annan anledning. Domstolens slutsats blir därför att beslutet att anta planen ska fastställas med undantag för planbestämmelsen a₃.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Ulf Wickström, tekniska rådet Mats Kager och tf. hovrättsassessorn Elena Landberg, referent.

Föredragande har varit Johan Erlandsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-11-30
meddelad i
Växjö

Mål nr P 1032-16

KLAGANDE

1. CK

2. HK

MOTPART

Ronneby kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Blekinge län beslut den 22 januari 2016 i ärende nr 403-3791-2015, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för fastigheten XX Ronneby kommun

DOMSLUT

Med ändring av det överklagade beslutet upphäver mark- och miljödomstolen kommunfullmäktiges i Ronneby kommun beslut den 24 september 2015, § 230, att anta detaljplan för fastigheten XX m.fl.

Dok.Id 370145

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Ronneby kommun (fullmäktige) beslutade den 24 september 2015 att anta detaljplan för fastigheten XX m.fl.

CK och HK överklagade fullmäktiges beslut till Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) som i beslut den 22 januari 2016 avslog överklagandet.

CK och HK har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

CK och HK har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, i första hand ska upphäva den antagna detaljplanen och i andra hand återförvisa ärendet till länsstyrelsen. Därtill har yrkats att mark- och miljödomstolen håller syn på platsen vid lämplig tidpunkt på året då förhållandena är representativa. Som stöd för yrkandena har de – utöver vad som anförts vid prövningen i länsstyrelsen – uppgett i huvudsak följande.

Tillämplig lag

Länsstyrelsen har tillämpat fel lagstiftning vid sin prövning. Äldre föreskrifter ska gälla för mål och ärenden som har påbörjats före den 2 maj 2011. I förarbetena anges att det bör krävas att kommunen har vidtagit någon konkret åtgärd i form av utredningar, förslag till program eller liknande för att ett ärende ska anses påbörjat. Ärendet avseende den nu aktuella detaljplanen kan inte anses ha påbörjats förrän tidigast i februari 2013. Tidigare ärenden avsåg vissa geografiska punkter och enskilda frågor som i och för sig omfattas av den aktuella planen, men dessa ärenden har avslutats genom beslut av kommunen för många år sedan och kan inte på något sätt sägas ha identitet med den aktuella planen. Den nya planen omfattade redan i den inledande programfasen ett betydligt större geografiskt område än vad som sammanlagts berördes av de tidigare ärendena och därtill ett flertal helt andra frågor.

Kommunen har själv i juni 2013 (§ 128, dnr 2013/157) bedömt att det är ett nytt planärende och beslutat att nya PBL ska tillämpas. Kommunen har även tillämpat nya PBL genom hela planprocessen. Även länsstyrelsen har tidigare i ärendet bedömt att nya PBL ska tillämpas och uttalat att man inte kommer att överpröva antagandet av detaljplanen utifrån 11 kap. 10 § PBL (2010:900). Om gamla PBL är tillämplig synes det innebära att länsstyrelsen har bedömt planen utifrån fel lagstiftning, vilket i sig torde vara en grund för att upphäva planen.

Hemfridszon

Länsstyrelsen har gjort en felaktig bedömning i fråga om hemfridszon och avgränsning av planområdet. Kommunen anger ianspråktagande som kriterium för att bestämma användningsgränsen, varefter man gör en godtycklig bedömning av vilken del av tomten som är ianspråktagen. En betydligt större del är ianspråktagen sedan mer än 50 år och detta går i realiteten ut på att skapa en fri passage utan hänsyn till deras hemfridszon. På detta sätt uppkommer oklarheter om vad som gäller, vilket kan ge dem svårigheter att hävda sin hemfridszon som aldrig tidigare varit ifrågasatt. Den öppna tomten och insynen mot bostadshuset omöjliggör för utomstående att röra sig bekvämt och för ägarna att vara ogenerade.

Bestämmelserna i 2 kap. 1 och 9 §§ PBL och 4 kap. 36 § PBL uppfylls inte då man skapar olägenhet och oklarhet. Kommunen har i planbeskrivningen angett att marken inte ska utgöra tomt/hemfridszon, utan kunna användas av allmänheten för passage. Den faktiska effekten av detta blir att kommunen genom planen beslutar att allmänheten får passera och vistas på mark som utgör deras hemfridszon och anger uttryckligen i planen att syftet är att säkerställa att allmänheten ska få tillträde till denna mark. Planens syfte kan i denna del inte genomföras utan att deras enskilda intressen åsidosätts, vilket innebär att planen strider mot PBL.

Formella fel i planprocessen

Under planprocessen har samtliga berörda hänvisats till kommunens hemsida för att ta del av plandokumentation om man inte besökt Stadshuset Ronneby eller Ronneby stadsbibliotek. Den som tittar på plankartan via hemsidan får ingen uppfattning om

avstånd eller mått och utskrift på A4 är oläsbar, vilket omöjliggör en överblick av plankartan. Flertalet berörda fastighetsägare är inte bosatta i kommunen. Kommunen skulle ha bifogat en skalenlig plankarta till alla berörda.

I grundkartans beteckningar anges att häck, staket, stenmur, slänt och stenblock ska vara utlagda, vilket inte gjorts konsekvent. I plankartan saknas de verkliga hinder som finns kring vägarna, vilket är särskilt problematiskt vid deras vändplan. Vändplanen minskades i slutet av processen utan goda skäl och utan ett tydligt omnämnande.

Kommunen ska under samrådstiden hålla planförslaget tillgängligt för alla som vill ta del av det och se till att det underlag som avses i 5 kap. 8-10 §§ PBL finns tillgängligt liksom det planeringsunderlag som i övrigt har betydelse för bedömningen av förslaget. Samrådet ska syfta till att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och ge möjlighet till insyn och påverkan. Kommunen har inte uppfyllt dessa bestämmelser med tanke på det sätt som kommunen hanterat plankartan, gjort sena ändringar m.m.

Vägar och vändplats

Under denna punkt berörs inte vad de anført om dagvattenproblem, snöplogsvallar, hinder, parkering och dubbel stoppsikt i sitt överklagande. Den principskiss som länsstyrelsen hänvisar till anger ingenting om vad som ska finnas i anslutning till väg/vändplan, såsom vägren, diken, parkeringsmöjligheter, plats för snöplogmassor m.m. samt avstånd till fastighetsgräns. Enligt kommunen är vägarna väl dimensionerade för ett område av fritidshuskaraktär och den bortser helt från de permanentboende i området samt sannolikheten för framtida ökning. Planen uppfyller inte kraven i 2 kap. 5 § PBL vad gäller vägar och vändplaner.

Huvudmannaskap

Det faktumet att huvudmannaskapet under en längre tid varit privat är inte ett särskilt skäl. Huvudmannaskapet är splittrat och permanentboendet har ökat och fortsätter sannolikt att öka i detta alltmer stadsliknande omvandlingsområde. Detta är skäl för att kommunen ska överta huvudmannaskapet.

Brygga D

Länsstyrelsens resonemang att endast risken för betydande påverkan innebär krav på miljökonsekvensbeskrivning är inte relevant för brygga D, eftersom tidigare dom i mark- och miljödomstolen innebär att tillstånd måste sökas och att miljökonsekvensbeskrivning krävs. Kommunens fakta ger ett felaktigt bedömningsunderlag. De vidhåller att de båtar som förekommer vid brygg D inte har ett djupgående endast runt 0,3 – 0,4 m och att en påverkan på bottensedimenten uppkommer. Att planlägga en småbåtshamn som ur miljösynpunkt kanske inte är möjlig att anlägga skapar oklarheter, varför de begär att planarbetet enligt 2 kap. 11 § PBL samordnas med tillståndsansökan i mark- och miljödomstolen.

Risk för översvämningar och dagvattenutredning

Redan idag finns problem med dagvattnet efter att de gamla vägarna asfalterades. Avsaknad av diken medför att regnvattnet snabbt förs till lägsta punkt, som t ex deras garageplan. Häftigare framtida regn torde öka detta problem, varför en sakkunnig dagvattenutredning bör göras.

Länsstyrelsens handläggning

Det framgår inte om länsstyrelsen vid sitt angivna besök har besökt deras fastigheter, vändplanen eller bryggområde D eller när området besöktes. Såväl platsen för besöket och tiden för detta påverkar vilka bedömningar länsstyrelsen kunnat göra.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit syn på fastigheten YY m.fl.

Tillämpliga lagrum

Plan- och bygglagen (2010:900) trädde i kraft den 2 maj 2011 varmed den äldre plan- och bygglagen (1987:10,) ÄPBL, upphävdes. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till den nya lagen ska dock äldre föreskrifter fortfarande gälla för mål och ärenden som har påbörjats före den 2 maj 2011 liksom i mål och ärenden som avser överklaganden av beslut i ett sådant mål eller ärende till dess att det är slutligt avgjort.

Den exakta tidpunkten när ett detaljplaneärende inleds finns inte definierat i lagstiftningen. Byggnadsnämnden har i ett beslut den 19 augusti 2004, § 2016, dnr 2003/302, gett kontoret i uppdrag att ändra gällande detaljplan nr 202 för bl.a. fastigheten Väby 5:62 så att den får samma lydelse som angränsande detaljplan, d.v.s. att fastighet får bebyggas med 125 m². Enligt sammanträdesprotokoll den 19 juni 2013 påbörjades planarbetet i samband med att det under våren samma år slöts ett planavtal mellan Väbynäs tomtägarförening och Ronneby kommun samt att planarbetet ska ske enligt nya PBL. Detta betyder enligt mark- och miljödomstolens mening att det aktuella planarbetet påbörjades i samband med att planavtalet undertecknades vilket innebär att plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska tillämpas i målet. Kommunens antagandebeslut av detaljplanen är fattat enligt PBL. Den noteras att den av kommunen valda lagstiftningen, PBL, stämmer med klagandens uppfattning om vilken lagstiftning som ska tillämpas. Att länsstyrelsen i sin prövning tillämpat ÄPBL är inte ensamt nog för att upphäva kommunens antagandebeslut av detaljplanen.

Av 1 kap. 2 § plan- och bygglagen (PBL) framgår att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Denna bestämmelse ger kommunen möjlighet att inom förhållandevis vida ramar själv avgöra hur marken ska disponeras. Denna rättighet är dock inte obegränsad. Vid planläggning ska enligt 2 kap. 1 § hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen och enligt 2 kap. 9 § får planläggning inte ske så att den avsedda användningen kan medföra en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Prövningsram

Vid överprövning av ett kommunalt beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska enligt 13 kap. 17 § PBL den instans som prövar överklagandet endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som annars framgår av omständigheterna. Ett sådant beslut bör upphävas endast om kommunen i sin bedömning har gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och

allmänna intressen, eller i de fall kommunen har förfarit felaktigt vid handläggningen av planärendet. Prövningen i ett ärende avseende en överklagad detaljplan begränsas därför i allt väsentligt till frågor som är av betydelse för de klagande i deras egenskap av sakägare eller boende, d.v.s. frågor som rör de klagandes enskilda intressen (se Mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 11451-12). En kommun har enligt vissa bestämmelser i PBL, t.ex. 2 kap., stort handlingsutrymme vid avvägning mellan olika samhällseliga intressen och en överprövning får i dessa delar i princip endast omfatta om kommunen i sitt beslut hållit sig inom de ramar som denna vida handlingsfrihet ger kommunen. Mark- och miljödomstolen erinrar vidare om att domstolen vid sin överprövning av huruvida den antagna detaljplanen uppfyller plan- och bygglagens krav är begränsad till att antingen fastställa eller upphäva detaljplanen i dess helhet, såtillvida kommunen inte har medgett några ändringar, vilket inte har skett i detta mål. Detta innebär att domstolen inte kan återförvisa målet till underinstanserna eller förordna att planen ska ha en annan omfattning och utformning än den som kommunen beslutat om eller att planarbetet ska samordnas med eventuell tillståndsprövning enligt miljöbalken.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Hemfridszon

Enligt 4 kap. 36 § PBL ska en detaljplan vara utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. HK och CK har anfört att den antagna detaljplanen skapar oklarhet och olägenheter rörande omfattningen av deras hemfridszon och att planen inte kan sägas vara utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden.

Mark- och miljödomstolen konstaterar i likhet med länsstyrelsen att frågan om hur stor del av en viss fastighet som ska utgöra hemfridszon inte regleras i en detaljplan. Kommunen får därtill anses ha hållit sig inom ramen för den frihet som det kommunala planmonopolet ger kommunen att ensamt avgöra en detaljplans omfattning och utbredning. Då avgränsningen av detaljplanen inte i någon riktning påverkar frågan om strandskyddets omfattning på den icke planlagda delen av

YY kan inte heller i övrigt anses att kommunen vid planarbetet åsidosatt sin skyldighet att ta skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande eller att den kommer att innebära sådana betydande olägenheter för klaganden som avses i 2 kap. 9 § PBL. Några skäl att upphäva planen på de grunder som klagandena har anfört rörande planens utbredning och hemfridszonen på YY föreligger därför inte.

Brygga D

Om genomförandet av en detaljplan kan antas få en betydande miljöpåverkan ska enligt 4 kap. 34 § PBL en miljökonsekvensbeskrivning med det innehåll som följer av 6 kap. 12 och 13 §§ miljöbalken redovisas.

Länsstyrelsen har under planprocessen bedömt att någon påverkan på botten-sedimenten inte kommer att uppkomma och att det inte finns anledning att anta att planens antagande kommer att medföra någon betydande miljöpåverkan. Det har i målet inte framkommit några omständigheter som föranleder mark- och miljödomstolen att göra någon annan bedömning än länsstyrelsen i denna fråga. Några skäl att upphäva planen på grund av att en miljökonsekvensbeskrivning inte upprättats i planärendet finns därför inte.

Se vidare i fråga om Brygga D under rubriken ”Villkor för bygglov, 4 kap. 14 § PBL” nedan.

Formella brister i handläggningen

Mark- och miljödomstolen finner inte att de omständigheter som klagandena har anfört är sådana att kommunen kan anses ha förfarit felaktigt i planärendet eller länsstyrelsen vid överprövningen av kommunens antagandebeslut. Något skäl att upphäva planen på dessa grunder finns därför inte.

Risk för översvämningar samt dagvattenutredning

Länsstyrelsen ska enligt 11 kap. 10 § PBL överpröva en kommuns beslut att anta en detaljplan om beslutet kan antas innebära bl.a. att en bebyggelse blir olämplig med

hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Om detaljplanen har en sådan innebörd ska länsstyrelsens upphäva planen i dess helhet. Denna bestämmelse innebär att länsstyrelsen har i uppdrag att pröva om detaljplanen innebär att planen uppfyller kraven i 2 kap. 5 § 1 och 5 punkten PBL på att bebyggelse och byggnadsverk ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med avseende på dessa faktorer. I samband med ett överklagande som rör sådana allmänna intressen som bevakas av länsstyrelsen enligt 11 kap. 10 § kan i regel bara prövas om underlaget för länsstyrelsens prövning enligt nämnda lagrum varit godtagbart samt om detaljplanen för berörda inte blir acceptabel (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 juli 2013 i mål P 2324-13).

Länsstyrelsen har den 6 oktober 2015 beslutat att inte pröva kommunens beslut. Detta innebär att länsstyrelsen funnit att markanvändningen enligt detaljplanen går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning med hänsyn till människors hälsa och säkerhet och risken för översvämning. Mark- och miljödomstolen finner att underlaget för länsstyrelsens prövning varit tillräcklig och att något behov av ytterligare dagvattenutredning inte kan anses föreligga. Planen kan i dessa avseenden inte heller antas få en oacceptabel påverkan på berörda fastigheter. Någon grund att upphäva detaljplanen på de omständigheter som klagandena har anfört föreligger därför inte.

Huvudmannaskap

Enligt 4 kap. 7 § PBL ska kommunen vara huvudman för allmänna platser. Kommunen får dock, om det finns särskilda skäl för det, i detaljplanen bestämma att kommunen inte ska vara huvudman för en eller flera allmänna platser. I förarbetena till motsvarande bestämmelse i den tidigare plan- och bygglagen (1987:10) bör kommunen kunna avsäga sig ansvaret för huvudmannaskapet i sådana områden där man tidigare använt byggnadsplan, t.ex. områden för fritidsbebyggelse (se prop. 1985/86:1 s. 656).

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det aktuella planområdet består huvudsakligen av fritidshusbebyggelse och att huvudmannaskapet för allmänna

platser inom området varit enskilt under en längre tid. Domstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det föreligger sådana särskilda skäl som motiverar att kommunen låter huvudmannaskapet för allmän plats inom planområdet förbli enskilt. Några omständigheter som tyder på att fortsatt enskilt huvudmannaskap skulle innebära någon olägenhet av betydelse för svarandena har inte framkommit. Även på denna grund saknas således skäl att upphäva den antagna detaljplanen.

Vägar och vändplats

Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk enligt 2 kap. 5 § PBL lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering och samhällsservice i övrigt samt risken för olyckor. Klagandena har anfört att planen strider mot denna bestämmelse genom att den tillåter vägar som inte är dimensionerade för ett ökat antal permanentboende och en vändplats som inte klarar avfallsfordon, räddningsfordon och liknande.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den vändplats inom planområdet som är smalast är den som befinner sig närmast YY. Av planhandlingarna framgår att denna vändplats har en bredd om 12 meter och att lokalgatan upp till vändplatsen getts en bredd om fem meter. Räddningstjänsten i Östra Blekinge har i remissyttrande under granskningsskedet uppgett att man inte har något att erinra angående detaljplanen. Mark- och miljödomstolen bedömer att lokalisering och utformning av vägar och vändplats får anses lämplig med hänsyn till möjligheterna att ordna trafik, avfallshantering och övrig samhällsservice. Några skäl att upphäva planen på de grunder som klaganden har anfört i dessa delar föreligger därför inte.

Villkor för bygglov, 4 kap. 14 § PBL

I en detaljplan får kommunen, enligt 4 kap. 14 § PBL, bestämma att lov eller startbesked för en åtgärd som innebär en väsentlig ändring av markens användning endast får ges under förutsättning att

1. en viss anläggning för trafik, energi- eller vattenförsörjning eller avlopp, som kommunen inte ska vara huvudman för, har kommit till stånd,

2. ett visst byggnadsverk på tomten har rivits, byggts om, flyttats eller fått den ändrade användning som anges i planen,
3. utfarten eller en annan utgång från fastigheten har ändrats, eller
4. markens lämplighet för bebyggelse har säkerställts genom att en markförening har avhjälppts eller en skydds- eller säkerhetsåtgärd har vidtagits på tomten.

Uppräkningen i paragrafen torde vara uttömmande. Av planen ska framgå vilken anläggning ett villkor avser om bygglov villkorats enligt punkten 1 (se Zeteo, Didón m.fl., Plan- och bygglagen, kommentaren till 4 kap. 14 §).

Kommunen har i aktuell detaljplan villkorat att bygglov inom viss del av planområdet inte får ges förrän intilliggande utfyllnad, inklusive bryggfundament och båtramp, har lagligförklarats (a₃). I fråga om den bestämmelsen gör domstolen följande bedömning.

Bestämmelsen a₃, bygglov får inte ges förrän intilliggande utfyllnad, inklusive bryggfundament och båtramp, har lagligförklarats, har bestämts specifikt för Brygga D, d.v.s. den brygga som ifrågasatts av klagandena. Mot bakgrund av att klagandena motsatt sig bryggområdet benämnt Brygga D finner mark- och miljödomstolen att frågan om planbestämmelsens lagenlighet framgår av omständigheterna i övrigt och därmed enligt 13 kap. 17 § PBL ingår i domstolens prövning.

Mark- och miljödomstolen gör därefter bedömningen att bestämmelsen a₃ inte har stöd i någon av punkterna i 4 kap. 14 § PBL eftersom det aktuella lagrummet inte ger utrymme för att villkora ett framtida bygglov med lagligförklaring. Villkoret a₃ får därför anses strida mot 4 kap. 14 § PBL. Då planbestämmelsen inte har stöd i PBL och detta framgår av omständigheterna vid prövningen av planen utgör förhållandet skäl att upphäva planen.

Mark- och miljödomstolen finner att överklagandet ska bifallas och den antagna detaljplanen upphävas.

Lagligheten av villkoren a1 och a2 har inte bedömts i målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 21 december 2016.

Peter Ardö

Mårten Dunér

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Lena Sjöberg.